

BACHADON BO'YNI YASSI HUYAYRALI SARATONINING TARQALISH DARAJASI TAHLILI

Qadamova Yu

Olimova M.M

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Bachadon bo'yni saratoni ayollar salomatligiga jiddiy tahdid qiluvchi kasalliklardan biri hisoblanadi. Bachadon bo'yni saratoni nafaqat to'rtinchi eng keng tarqalgan ginekologik saraton, balki butun dunyo bo'ylab saraton o'limining asosiy sabablaridan biridir. 2018-yilda dunyoda bachadon bo'yni saratoni bilan qariyb 570 000 yangi kasallanganlar holati qayd etilgan. Har yili shu kasallikdan 311 000 dan ortiq ayol vafot etadi. Dunyoda bo'lgani kabi O'zbekistonda ham bachadon bo'yni saratoni barcha yoshdagi ayollar o'rtasida tarqalishi bo'yicha ko'krak bezi saratonidan keying o'rinda turadi. Kasalliklardan o'lim ko'rsatkichi bo'yicha esa, ushbu hastalik barcha yoshdagi ayollar o'rtasida ko'krak bezi va oshqozon bezi saratonidan keying uchinchi o'rinni egallaydi. JSST ma'lumotlariga ko'ra, har yili O'zbekistonda 1660 nafar ayol bachadon bo'yni saratoni kasalligiga chalinmoqda. Saratonning bu turini oldini olish borasida sinalgan va samarali strategiyalar mavjud. Ulardan biri – odam papilloma virusiga qarshi emlash. O'zbekistonda ham 2019-yil noyabr oyidan boshlab ushbu kasallikga qarshi 9-12 yoshli qizlarni emlash boshlangan.

Bundan tashqari O'zbekistonda bachadon bo'yni saratonini tekshirish va odam papilloma virusini (OPV) davolash dasturiga asoslangan yangi innovatsion milliy skrining tizimi joriy etilmoqda. Bachadon bo'yni saratonining 90% odam papilloma virusidan boshlanadi. Muntazam skrining, erta tashhis qo'yish va o'z vaqtida davolash bachadon bo'yni saratoni bilan og'rigan bemorlarni davolay oladi. Ushbu uchta yondashuv muvaffaqiyatli amalga oshirilsa 2050-yilga kelib, yangi holatlarni 40% ga kamaytirish va dunyo bo'ylab 5 millionga yaqin o'limning oldini olish mumkin. JSSTning O'zbekistondagi vakili Leanne Kuppens deydi: «Bachadon bo'yni saratoni yo'q qilingan birinchi saraton bo'lishi mumkin. Ayollarni muntazam skrining qilish va qizlarni odam papilloma virusiga qarshi emlash orqali biz bachadon bo'yni saratoni bilan kasallanishni kamaytira olamiz.

Ilmiy tadqiqot ishning maqsadi Xorazm viloyatida bachadon bo'yni saratoni bo'lgan ayollarda neoadyuvant davo o'tkazgan holda umumiy yashovchanligini uzaytirishdan iborat.

Olingan natijalar va ularni taxlil qilganimizda davolashning oxirida bemorning dinamik monitoringi birinchi 2 yil davomida har chorakda, so'ngra

har olti oydan 2. yilgacha bo'lgan davrda amalga oshirildi. Agar yassi hujayrali bachadon bo'yni saratoni nolinchii bosqichda aniqlansa, o'z vaqtida davolash deyarli 100% tiklanish imkoniyatini beradi. Bachadon bo'yni saratonining I bosqichida retsidivlarsiz besh yillik yashovchanlik ulushi 82%, II bosqich - 78%, III - 46% ni tashkil qildi.

Bachadon bo'yni yassi hujayrali saratoni bachadon bo'yni saratonining gistologik bir turi bo'lib, bachadon bo'yni qin qismini qoplaydigan ko'p qavatli yassi epiteliyadan rivojlanadi. O'tkazilgan tadqiqotlaridan ma'lum bo'lishicha, bachadon bo'yni saratonining ushbu gistologik turi 75-83% hollarda tashxis qilindi, bachadon bo'yni adenokarsinomasi 14-21%, kam differentsiialangan saraton 11,1% va bachadon bo'yni boshqa xavfli o'smalari 1,2%gacha aniqlandi.

Bachadon bo'yni yassi hujayrali saratonining maksimal chastotasi 40-60 yoshdagi ayollarda uchradi. Yassi hujayrali bachadon bo'yni saratoni holatlarining 35% dan ortig'i allaqachon rivojlangan bosqichda aniqlandi va bu holat kasal-likning prognozi va natijalariga salbiy ta'sir qildi. Profilaktika strategiyasini ishlab chiqish va ayollarni bachadon bo'yni saratoni bo'yicha ommaviy skriningdan o'tkazish amaliy ginekologiya va onkologiyaning ustuvor vazifalari hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Алгоритмы диагностики и лечения злокачественных новообразований // «Профессиональные издания», сборник научных статей. — Минск, 2012. 266–277 с.
2. Виды, Крыстына Диагностика рака шейки матки / Крыстына Виды, Юзеф Керски. - М.: Польское государственное медицинское издательство, 2017. - 128 с.
3. Заболевания шейки матки. Клиника, диагностика, лечение. Учебное пособие / Т.В. Овсянникова и др. - М.: МЕДпресс-информ, 2013. - 673 с.
4. Инвазивный рак шейки матки и беременность. Клинические рекомендации ESGO, 2017// Жордания К.И., Паяниди Ю.Г., Хохлова С.В., Козаченко В.П., Адамян Л.В.// Онкогинекология. – 2018 - №2.